

hunn d'Chamber an déi, déi mam Grand-Duc d'Gesetzer ënnerschreiwen, nämlech d'Regierung.

De Grand-Duc huet eng Roll am Exécutif. Hien huet eng Roll och am Législatif. Dat ass eng ganz schwiereg Situatioun, well et en am Fong kéint an d'Situatioun bréngen, wou e misst seng Meenung zu enger Fro soen.

Or si mer der Meenung - zesumme mam Grand-Duc iwwregens -, datt dat hien an eng onméiglech Situatioun setzt. E muss sâin Accord zum Contenu vun Texter ginn, ouni awer kënnen d'Ausdrocksfräiheet ze hunn, déi an dësem Land jiddwereen huet, mä déi hien net kann hunn, well en iwwert de Partie muss stoen a well déi Meenung, déi de Grand-Duc ausdréckt, ëmmer ausgedréckt gëtt duerch de Mond vun der Regierung. An déi Pouvoiren, déi en huet, och am Exécutif, kënnen sech nëmmen esou ausdrécken a ginn nëmmen da rechtskräfteg, wa se mat ënnerschriwwé gi vun engem Minister, deen eleng verantwortlech ass virum Parlament.

Déi Verfassungsännerung, déi mer proposéieren, ass also eng, déi zum Zil huet, eppes Onméiglech méiglech ze maachen, nämlech, datt de Grand-Duc als Statschef, deen iwwert de Partie steet, ka seng Meenung hunn an datt en net brauch am Contraire zu där Meenung Akten ze setzen, zu deenen e sech net kann äussere respektiv fir déi d'Ministere mussen d'Responsabilitéit iwwerhuelen.

D'Gespréicher, déi d'Regierung mam Grand-Duc féiert, sinn - an dat wëllt d'Verfassungspraxis esou - net öffentlech. Dat, wat de Grand-Duc senge Ministere seet, mussen déi fir sech behalen, well de Grand-Duc schwätzt duerch de Mond vu senge Ministeren. Dee Prinzip ass richteg an dee wëlle mer bäibehalen.

Et gëtt awer Situatiounen, an deenen ee vun deem Prinzip muss ofwäichen, fir ze erklären, firwat een eng Ännerung vun der Verfassung virhëlt; wéi dat hei de Fall ass.

D'Regierung war an ass der Meenung, datt, wann d'Chamber e Gesetz stëmmt an enger parlamentarescher Demokratie, et da weder fir d'Regierung nach fir de Statschef d'Méiglechkeet gëtt, esou e Gesetz net a Kraaft ze setzen. Mat anere Wieder: Wann d'Chamber e Gesetz stëmmt, da muss d'Regierung dem Grand-Duc dat Gesetz zur Ënnerschrëft virleeën. Si huet kee Choix.

D'Regierung ass och der Meenung, datt se kee Choix huet, wat d'Ënnerschrëft ënnert deem Gesetz ubelaangt, et sief dann, d'Regierung géif zrëckrieden, an da muss de Grand-Duc eng nei Regierung nenne respektiv et kommen Neiwahlen. Mä d'Gesetz selwer bleift weider bestoen, gëtt also dann och vun enger neier Regierung dem Statschef virgeluecht, wann et virdrun am Parlament eng Majoritéit kritt huet.

Duerfir huet d'Regierung hei misse matdeelen, datt si der Meenung ass, datt, wann esou e Gesetz gestëmmt gëtt, d'Regierung et muss ënnerschreiwen, aus Respekt virun den demokratesche Regeln.

D'Regierung ass also der Meenung a wëllt dat och hei nach eng kéier ausdrécklech soen, datt et kee Vetorecht ka ginn, weder fir d'Regierung nach fir de Grand-Duc, wann e Gesetz majoritär an der Chamber gestëmmt ginn ass.

De Grand-Duc kritt duerch dës Verfassungsännerung kee Pouvoir ewechgeholl. De Grand-Duc gëtt an d'Lag gesat, fir datt en net brauch an Zukunft seng Meenung duerch d'Sanktioun ze soen zu engem Gesetz.

De Grand-Duc, zesumme mat de Ministeren an net eleng, muss och an Zukunft d'Gesetz promulguéieren, well och an anere Länner gëtt et d'Promulgatioun. Et kann ee sech d'Fro stellen, ob déi eleng ka vun der Regierung gemaach ginn als Responsabele vum Exécutif oder zesumme mam Statschef. Doriwwer kann ee sécherlech diskutéieren. Mä d'Promulgatioun selwer, also d'Bekanntmaachung vum Gesetz, d'Publikatioun vum Gesetz ass e Pouvoir, dee beim Exécutif muss ugesiedelt bleiwen.

Dës Ännerung, déi mer virhuelen, stäerkt also de Grand-Duc als Symbol vun der Eenheet vun eisem Land. Et stäerkt dat vum

Vollek gewielte Parlament. Et setzt kloer Regeln, wéi muss verfuert ginn, innerhalvu wat fir engen Délaien, bis d'Gesetz bekannt gemaach gëtt a vun der Regierung a vum Grand-Duc ënnerschriwwé gëtt. Et gëtt keen Désaccord tëschent der Regierung an dem Grand-Duc iwwert déi Verfassungsännerung hei.

Déi Verfassungsännerung hei gëtt gemaach zesumme mam Accord vum Statschef a gëtt vun der ganzer Regierung gedroen.

Ech wëll och hei soen, datt d'Regierung déi Aarbechte voll a ganz ënnerstëtzt, déi ënnert der Leedung vum honorabelen Här Paul-Henri Meyers hei an der Chamber gemaach ginn, fir d'Verfassung unzepassen un eng gewësse Verfassungspraxis. Woubäi ech hei wëll rappeléieren, datt déi gréisste Reform an dee Punkt, deen am meeschte contestéiert gi war, international gesinn, grad dee war an der Vergaangeneheet, datt de Grand-Duc eleng de Pouvoir exécutif géif exercéieren, an datt mer deen 1998 geännert hunn, andeem mer gesot hunn, datt de Grand-Duc de Pouvoir exercéiert konform zur Verfassung an zu de Gesetzer vum Land.

Ech wëll och hei soen, am Numm vum Grand-Duc an am Numm vun der Regierung, datt mer eis eens sinn, datt eng Rei vun den Dispositiounen an der Verfassung, grad och déi iwwert d'Prerogative vum Grand-Duc, esou sollen ugepasst ginn, datt se der Verfassungspraxis respektiv der praktescher Applikatioun vun deenen Texter méi konform gemaach ginn. Doriwwer gëtt et och keen Désaccord mam Grand-Duc, deen och der Meenung ass, datt eng Rei vu Bestëmmungen him am Fong eng reng formal Prerogativ ginn, déi en an der Praxis esou net kann ausüben.

D'Regierung wëllt och drun erënneren, datt se schonn am Joer 2004 e Projet de révision vun den Article 76 an déi, déi duerno kommen, proposéiert huet iwwert d'Kompetenze vun der Regierung. D'Regierung mengt, datt et extrem wichteg wär, datt och do géif gekuckt ginn, datt notament d'Kompositioun vun der Regierung, d'Formatioun vun der Regierung, d'Kompetenze vum Premierminister a vun de Membere vun der Regierung, och d'Responsabilitéit vun deeneselwechte géife präziséiert ginn. An d'Regierung wäert sech an deenen Debatten, déi am Parlament stattfannen an deenen nächste Méint, och zu deenen dote Froen nach eng kéier ganz kloer äusseren; biet also d'Chamber och nach eng kéier zu deenen Artikelen, déi d'Regierung 2004 proposéiert huet, Stellung ze huelen.

All Verfassungsännerung ass eng wichteg Verfassungsännerung. Ech mengen, datt mer haut net eist Land an eise Statschef schwächen, mä datt mer d'Demokratie an de Grand-Duc, als Symbol vun der Eenheet vun eisem Land, stäerken. Datt mer dat an Eestëmmegkeet kënne maachen.

Eestëmmegkeet tëschent dem Grand-Duc, der Regierung an allen am Parlament vertruedene Parteien ass de Bewäis vun engem gewëssene Statssënn, ass och de Bewäis vun enger gewëssener Eenheet, wann et ëm wesentlech Froe geet, an déi vun der Verfassung si wesentlech Froen. Et beweist och vun alle Parteien e Bekenntnis zu den demokratesche Grondwäerter an zu den Institutionen, allen Institutionen, déi mer am Land hunn.

Et gëtt eis eng Stäerking fir déi aner Problemer, déi mer unzegoen hunn, besser kënnen ze begéinen. An deem Sënn ass d'Regierung dankbar fir déi breet Ënnerstëtzung an déi schnell Concertatioun, déi mer an deene leschten Deeg konnten hunn. Mir sinn net an enger institutioneller Kris. Mir hunn zesumme Problemer évitéiert, déi hätte kënnen zu enger institutioneller Kris féieren.

Merci.

» Plusieurs voix. - Très bien!

» M. le Président. - Merci, Här Minister. Domadder, Dir Dammen an Dir Hären, si mer um Enn vun den Debatten ukomm. Mir kommen elo zum éischte Vote constitutionnel iwwert de Projet de révision. Den Text steet am Document parlementaire 5967². Et ass eng Majoritéit vun zwee Drëttel eruerdert an de Vote par procuration ass net erlaabt.

Vote sur le projet de révision de l'article 34 de la Constitution

De Projet de révision ass ugehall mat 56 JoStëmmen, géint 1 Abstentioun.

Ont voté oui: Mmes Sylvie Andrich-Duval, Nancy Arendt, M. Lucien Clement, Mmes Christine Doerner, Marie-Josée Frank, Marie-Thérèse Gantenbein-Koullen, MM. Marcel Glesener, Norbert Hauptert, Mme Françoise Hetto-Gaasch, MM. Ali Kaes,

Paul-Henri Meyers, Laurent Mosar, Marcel Oberweis, Gilles Roth, Patrick Santer, Jean-Paul Schaaf, Marco Schank, Marc Spautz, Mme Martine Stein-Mergen, MM. Fred Sunnen, Lucien Thiel, Lucien Weiler et Michel Wolter;

MM. Marc Angel, Alex Bodry, John Castegnaro, Mme Claudia Dall'Agnol, M. Fernand Diederich, Mme Lydie Err, M. Ben Fayot, Mme Lydia Mutsch, MM. Roger Negri, Jos Scheuer, Romain Schneider et Roland Schreiner;

MM. Eugène Berger, Xavier Bettel, Mme Anne Brasseur, M. Fernand Etgen, Mme Colette Flesch, MM. Charles Goerens, Paul Helminger, Alexandre Krieps, Claude Meisch et Carlo Wagner;

MM. Claude Adam, François Bausch, Félix Braz, Camille Gira, Jean Huss, Henri Kox et Mme Viviane Loschetter;

MM. Gast Gibéryen, Jacques-Yves Henckes, Jean-Pierre Koepp et Robert Mehlen.

S'est abstenu: M. Aly Jaerling.

Résolution 1

Mir hunn d'Resolutioun nach ze stëmmen, déi vun alle Fraktiounen ënnerschriwwen ass. Ech denken, dass mer par main levée kënnen ofstëmmen.

(Assentiment)

(Interruption)

» M. Aly Jaerling (Indépendant). - Just eng Versteesdemechfro: Dee leschten Abschnitt ass jo geduecht fir d'Présentatioun vun den Texter - domadder sinn ech d'accord -, net fir de Vote. Wann dat esou ass, stëmmen ech fir d'Resolutioun.

» M. le Président. - Et steet kloer an dättelech dran, dass d'Aarbechte sollen

ofgeschloss ginn an dass d'Aarbechte sollen hei presentéiert ginn, an déi nächst Chamber wäert sech da mat de Resultater dovunner beschäftegen.

Vote

Mir kommen zum Vote. Wien ass d'accord mat der Resolutioun?

Wien ass dergéint?

D'Resolutioun 1 ass eestëmmeg ugehall.

Résolution 2

D'Resolutioun 2 gëtt un d'Conférence des Présidents zrëckgeschéckt.

De Minister François Biltgen huet d'Wuert nach gefrot.

3. Dépôt d'un projet de loi

» M. François Biltgen, Ministre du Travail et de l'Emploi. - Här President, ech wollt nach e Projet de loi déposéieren, deen et erlaabt, d'Deelzäitaarbecht besser ze reguléieren.

- *Projet de loi 5973 portant modification de l'article L.511-12 du Code du Travail*

» M. le Président. - Ech ginn Akt vum Dépôt vun dësem Projet de loi. E gëtt un déi zoustänneg Kommissioun verweisen.

Dir Dammen an Dir Hären, domat si mer definitiv um Enn vun eisen Aarbechten ukomm. Fir déi nächst Sitzung gitt Der schrëftlech convoquéiert.

D'Sitzung ass opgehuewen.

(Fin de la séance publique à 16.24 heures)

Sommaire des séances publiques N°s 15, 16, 17 et 18

5900 - *Projet de loi concernant le budget des recettes et des dépenses de l'État pour l'exercice 2009 (suite)*

- Discussion générale (suite) pages 167-181

5862 - *Projet de loi portant approbation de la Convention entre le Grand-Duché de Luxembourg et la Région administrative spéciale de Hongkong de la République Populaire de Chine tendant à éviter les doubles impositions et à prévenir la fraude fiscale en matière d'impôts sur le revenu et sur la fortune, signée à Hongkong, le 2 novembre 2007* pages 181-182

Question urgente N°3024 de M. Jacques-Yves Henckes au sujet de la reprise de la banque Kaupthing Luxembourg page 182

5897 - *Projet de loi relatif à la construction de la Maison du Savoir à Belval pour les besoins de l'Université du Luxembourg*

et

5898 - *Projet de loi relatif à la construction d'un bâtiment administratif pour compte de l'État à Belval* pages 182-188

5695 - *Projet de loi relative à l'eau modifiant*

1. la loi modifiée du 31 juillet 1962 ayant pour objet le renforcement de l'alimentation en eau potable du Grand-Duché de Luxembourg à partir du réservoir d'Esch-sur-Sûre,

2. la loi modifiée du 22 juin 1963 fixant le régime des traitements des fonctionnaires de l'État,

3. la loi modifiée du 28 juin 1976 portant réglementation de la pêche dans les eaux intérieures,

4. la loi modifiée du 10 juin 1999 relative aux établissements classés,

5. la loi modifiée du 19 janvier 2004 concernant la protection de la nature et des ressources naturelles,

6. la loi modifiée du 19 juillet 2004 concernant l'aménagement communal et le développement urbain,

7. la loi du 3 août 2005 concernant le partenariat entre les syndicats de communes et l'État et la restructuration de la démarche scientifique en matière de protection de la nature et des ressources naturelles et abrogeant: 1. les articles 7, 14 et 40 à 44 de l'édit du 13 août 1669 de Louis XIV portant règlement général pour les eaux et les forêts, 2. l'arrêté du 9 mars 1798 (19 ventôse an VI) du Directoire exécutif, contenant des mesures pour assurer le libre cours des rivières et canaux navigables et flottables, 3. la loi modifiée du 16 mai 1929 concernant le curage, l'entretien et l'amélioration des cours d'eau, 4. la loi modifiée du 29 juillet 1993 concernant la protection et la gestion de l'eau, 5. la loi du 27 mai 1961 concernant les mesures de protection du barrage d'Esch-sur-Sûre, 6. l'article 41 de la loi du 24 décembre 1999 concernant le budget des recettes et des dépenses de l'État pour l'exercice 2000 pages 189-202

Institution et composition de la Commission spéciale «Crise économique et financière» page 202

5967 - *Projet de révision de l'article 34 de la Constitution* pages 202-208

Dépôt d'un projet de loi page 208